

**Udvikling i Landdistrikterne
- Landdistriktspuljen 2003**

Udvikling i Landdistrikterne – Landdistriktspuljen 2003

Udgiver: Indenrigs- og Sundhedsministeriet
2. økonomiske kontor
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tryk: Arco Grafisk A/S, Skive

Oplag: 1500

ISBN: 87-7601-093-7
87-7601-094-5 (internet)

Publikationen er tilgængelig på internettet på <http://www.im.dk>

Publikationen kan fås ved henvendelse til:

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
2. økonomiske kontor
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Telefon: 33 92 37 92
Telefax: 33 92 36 46
e-mail: im@im.dk

Landdistriktspuljen 2003

Forord.....	4
1. Indledning.....	5
1.1 Emne	5
1.2 Udvalgte indsatsområder.....	6
1.3 Ansøgere	8
1.4 Tilskuddets størrelse	8
1.5 Geografisk fordeling	10
1.6 Fokus på enkeltprojekter	12
2. Informationsprojekter samt forsknings- og udredningsprojekter ...	17
2.1 Informationsprojekter	17
2.2 Forsknings- og udredningsprojekter	22
3. Oversigt over støttede projekter	25
3.1 Forsøgsprojekter fordelt efter emne	25
3.2 Informationsprojekter	39
4. Baggrund for forsøgsprojekterne	40
4.1 Indenrigs- og Sundhedsministeriets landdistriktspulje.....	40
4.2 Indenrigs- og Sundhedsministeriets landdistriktsgruppe	42
4.3 Landdistrikternes Fællesråd og de to landsbyforeninger.....	45

Forord

Midlerne i landdistriktspuljen finder hvert år anvendelse til et bredt udvalg af aktiviteter i og omkring landdistrikterne.

Landdistriktspuljen har eksisteret siden 1994, og hvert år er der mange ansøgere til puljens projektdele. I det følgende præsenteres statistiske oversigter over de 165 forsøgsprojekter, som blev støttet af landdistriktspuljen for 2003. Der fokuseres efterfølgende på enkelte af projekterne for at give et bedre indtryk af, hvad et forsøgsprojekt kan indebære. Herudover præsenteres nogle af de projekter, der er støttet af puljens informationsmidler. Her er typisk tale om projekter af en lidt anden karakter end forsøgsprojekterne, idet informationsprojekterne har til hensigt at bringe viden om landdistrikterne ud til en bred skare af mennesker. Sluttelig vil der være en beskrivelse af aktiviteterne på forsknings- og udredningsområdet

Alle de beskrevne projekter vidner om stort lokalt engagement, og vilje til at gøre en indsats på mange fronter for at sikre den fortsatte udvikling af landdistrikterne som attraktive steder at bo og leve. En af landdistriktspuljens målsætninger er netop at yde støtte til lokale ildsjæle og netværk, der gør en forskel. Som det vil fremgå af det følgende, sker dette i mange forskellige typer af projekter, som tilsammen danner en mosaik af aktiviteter og tiltag i landdistrikterne.

Projektbeskrivelserne baserer sig på beskrivelser forfattet af kontaktpersonerne på de enkelte projekter og på interviews med kontaktpersoner foretaget af Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Lars Løkke Rasmussen

1. Indledning

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i 2003 tildelt 16,6 mio. kr. i tilskud til 165 forsøgsprojekter fra ministeriets landdistriktspulje.

Kapitel 1 indeholder en gennemgang af de støttede forsøgsprojekter opdelt efter emne, ansøger, tilskuddets størrelse og den geografiske placering af støttede projekter. Sluttelig vil der være en mere indgående beskrivelse af udvalgte projekter inden for emnet "Styrkelse af indsatsen rettet mod unge i landdistrikterne". Emnet er valgt som et eksempel på en indsats, der kan være med til at sikre at landdistrikternes kvaliteter også plejes af de kommende generationer.

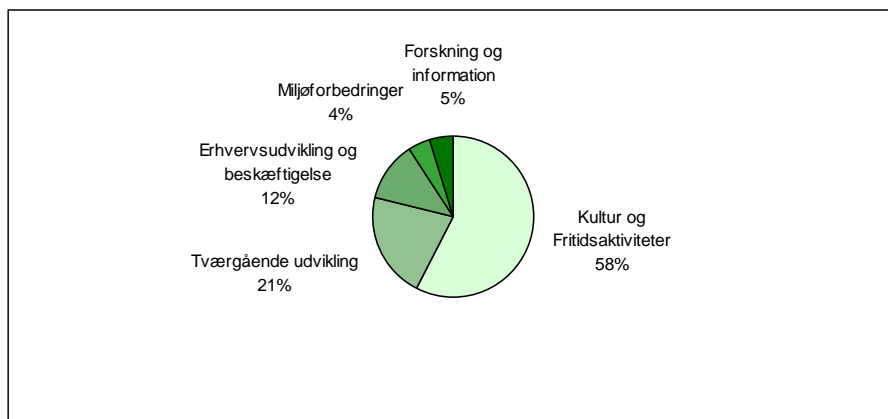
1.1 Emne

De projekter, der er blevet tildelt støtte er for langt størsteparten projekter, der falder indenfor kategorien "kultur- og fritidsaktiviteter". Denne kategori spænder vidt og kan indeholde alt fra enkeltstående aktiviteter til længerevarende projekter, der har til formål at samle lokalbefolkningen i være- eller værksteder. I alt falder næsten 60 pct. af tilsagnene i denne kategori, jf. figur 1.

De tværgående udviklingsprojekter tegner sig for ca. 20 pct. af de tildelte tilsagn. Her kan der være tale om projekter, som søger at skabe en mere koordineret indsats for et landdistriktsområde på flere politikområder eller på tværs af kommunegrænser.

12 pct. af de støttede forsøgsprojekter falder indenfor kategorien erhvervsudvikling og beskæftigelse. Disse projekter kan eksempelvis dreje sig om iværksætter, etablering af arbejdspladser eller styrkelse af lokalt forankrede erhverv i landdistrikterne.

Den resterende del af projekter omhandler aktiviteter målrettet miljøforbedringer samt forsknings- og informationsvirksomhed i relation til landdistrikterne.

Figur 1 Støttede forsøgsprojekter fordelt efter emne

1.2 Udvalgte indsatsområder

I 2003 er der fem udvalgte indsatsområder for projekter, der særligt har været fokus på i landdistriktpuljen:

- Udvikling af samarbejder, som styrker integration af nye borgere i landdistrikterne. Det gælder både flygtninge og nytillflyttede danskere
- Udvikling af nye erhverv og nicheproduktion i landdistrikterne
- Styrkelse af indsatsen rettet mod unge i landdistrikterne – herunder erhvervsmæssige, sociale og kulturelle aktiviteter for de utilpassede unge i landdistrikterne.
- Styrkelse af initiativer, som fremmer bosætning i landdistrikterne, herunder boligsociale formål
- Styrkelse af initiativer, der sikrer, at der kan opretholdes basale servicefaciliteter

Det er ansøgerne selv, der på ansøgningen definerer, hvilket af indsatsområderne, om nogen, deres ansøgning falder ind under.

24 pct. af de støttede projekter er således defineret som projekter, der vedrører udviklingen af samarbejder vedr. integration. Her kan være tale om projekter, der handler om introduktion af nyttilflyttere til lokalområdet, eller som vedrører en styrkelse af lokalidentiteten, jf. figur 2.

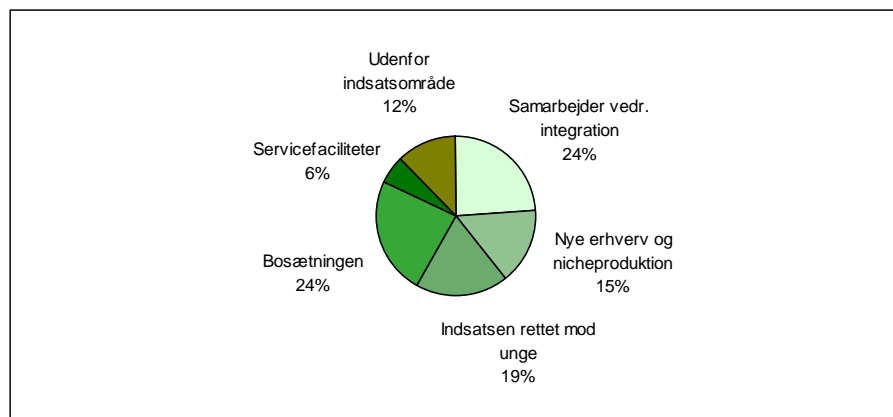
Yderligere ca. 24 pct. af de støttede projekter er angivet at falde indenfor indsatsområdet omkring styrkelse af initiativer vedrørende bosætning. Her er der projekter vedrørende bofællesskaber, seniortilflyttere og koordinering af områdets tilbud til nyttilflyttere.

Ca. 19 pct. af de støttede projekter er angivet som rettet mod en styrkelse af indsatsen mod unge. Her kan være tale om ungdomsklubber og projekter, der fokuserer på at forhindre, at unge udvikler sig i en negativ retning. Nogle af disse projekter er beskrevet mere indgående nedenfor.

Projekter rettet mod nye erhverv og nicheproduktion tegner sig for 15 pct. af de tildelte tilsagn. Disse projekter kan eksempelvis dreje sig om iværksætteri, rådgivning og fokus på kvalitetsprodukter.

Herudover omhandler en mindre del af de støttede projekter oprettholdelsen af servicefaciliteter i landdistrikter.

Figur 2 Støttede forsøgsprojekter fordelt efter indsatsområde

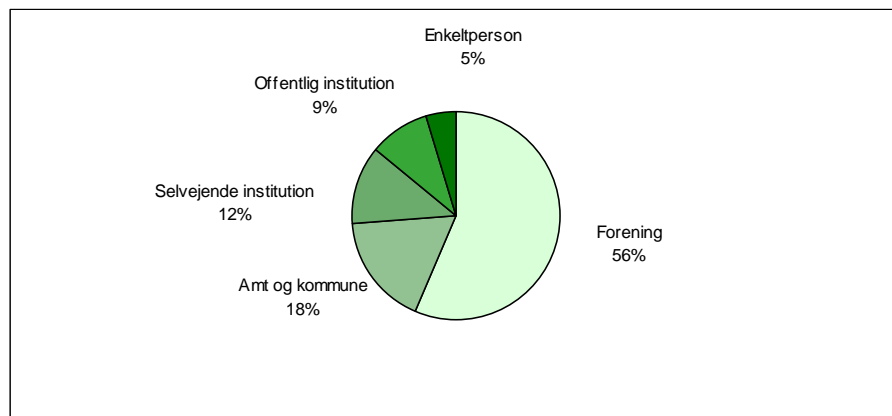
1.3 Ansøgere

Langt de fleste tilsagn er givet til projekter, der afvikles i foreningsregi. Det kan være borgerforeninger, idræts- eller kulturforeninger. I alt 56 pct. af tilsagnene er således givet til foreninger af forskellig karakter, jf. figur 3.

Derudover står amter og kommuner samt forskellige former for offentlige og selvejende institutioner for en del projekter. Det kan eksempelvis være skoler eller lignende.

En lille del af de støttede projekter er iværksat af enkeltpersoner, i alt drejer det sig om ca. 5 pct. Den lille andel skyldes blandt andet, at enkeltpersoner ikke kan tildeles tilskud fra landdistriktspuljen til sig selv, men kun til projekter, som er målrettet en bred kreds af personer.

Figur 3 Støttede forsøgsprojekter fordelt efter ansøgertype

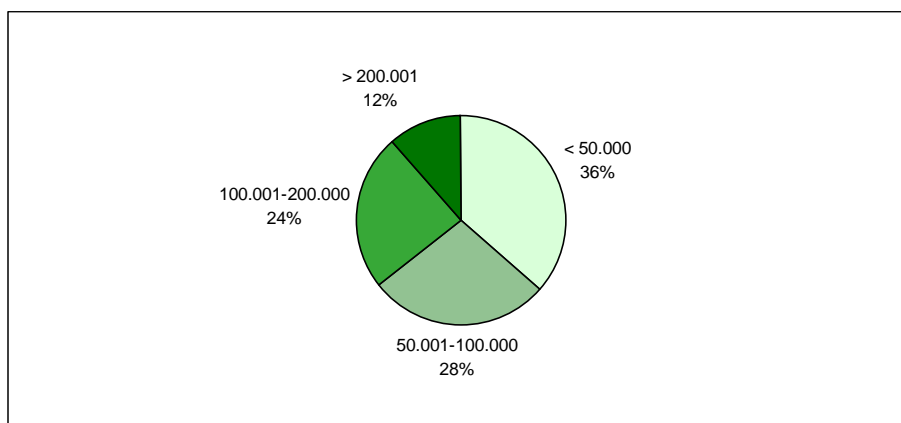
1.4 Tilskuddets størrelse

Der er tildelt tilskud i størrelsesordenen fra 2.000 kr. til 350.000 kr. Langt størstedelen af tilskuddene ligger i intervallet mellem 2.000 kr. og 100.000 kr. Det drejer sig således om 64 pct. af de tildelte tilskud, jf. figur 4.

Herudover er omkring 24 pct. af de tildelte tilskud i størrelsesordenen 100.000 kr. til 200.000 kr. Kun en mindre del af de tildelte tilskud er på over 200.000 kr.

Denne fordeling er udtryk for, at mange ansøgninger vedrører relativt små beløb. Samtidig er der ved fordelingen blevet taget hensyn til et ønske om at så mange projekter som muligt igangsættes, også selv om de ikke alle kan støttes med det fulde ansøgte beløb. Det er desuden et ønske fra Indenrigs- og Sundhedsministeriets side, at der er en vis lokal medfinansiering af projekterne, om end der intet krav er om medfinansiering.

Figur 4 Støttede forsøgsprojekter fordelt efter tilskuddets størrelse

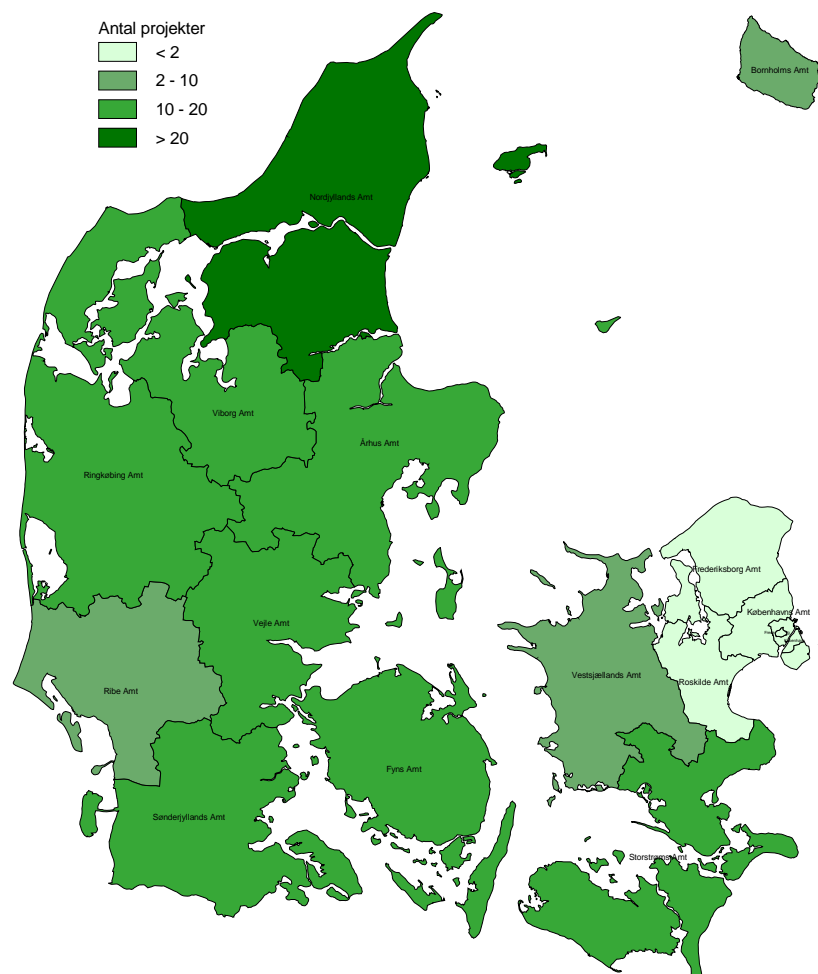

1.5 Geografisk fordeling

Ses der på den geografiske fordeling af de tildelte tilsagn fremgår det, at alle egne af landet er blevet tilgodeset ved tildelingen af midler. Nordjyllands amt tegner sig dog for et stort antal støttede projekter i et enkelt amt, jf. figur 5.

Ligeledes er der givet tilsagn til forholdsvis mange projekter i Viborg, Ringkøbing og Storstrøms amter.

Derudover har også Fyns, Sønderjylland, Århus og Vejle amt en del støttede projekter, mens der er blevet givet færre tilsagn til projekter i de øvrige sjællandske amter. Fordelingen er imidlertid også en afspejling af, hvor mange ansøgninger til puljen der er kommet fra de enkelte amter.

Figur 5 Geografisk fordeling af støttede forsøgsprojekter

1.6 Fokus på enkeltprojekter

Nedenfor beskrives en række projekter, der drejer sig om børn og unge. Indsatsen rettet mod unge i landdistrikterne er et af de indsatsområder der er for puljens midler. Der sættes her fokus på en del af landdistriktsudviklingen, som typisk er mindre tydelig end erhvervsudvikling og bosætningsstrategier, men som kan være givtig både på kort og på langt sigt. Hensigten med indsatsområdet er at støtte projekter, der medvirker til at gøre det attraktivt for de unge at bo og leve på landet med henblik på dels at sikre, at de unge får mulighed for at oparbejde et netværk af jævnaldrende og dels at give dem mulighed for at opbygge en tilknytning til området, som kan have betydning for deres overvejelser om, hvor de vil bo i deres voksenliv.

Projekterne beskrives med udgangspunkt i interviews med projektstillerne og tjener til at synliggøre, hvilken type af forsøgsprojekter puljen blandt andet støtter.

Landboudomsarbejde

Bevilget: kr. 140.000

Projektets formål er at skabe et socialt netværk for unge landbrugselever, der flytter på landet i forbindelse med deres praktikperiode i uddannelsen til landmand. Flere og flere af landbrugseleverne kommer fra byerne, og har derfor ikke et netværk i lokalområdet. Det er Landboudoms erfaring, at det ofte kan være svært for de unge landbrugselever selv at skabe kontakter i lokalområdet, idet deres berøringsflade ofte begrænser sig til landmanden, som de er i praktik hos, og hans familie. Projektet er rettet imod landbrugselever på første modul i uddannelsen, hvilket vil sige unge i alderen 16-20 år. Landboudom i Århus Amt har i alt 9 lokalforeninger, der tager kontakt til landbrugseleverne, når de starter deres praktikperiode. Herefter fungerer de 9 lokalforeninger som små klubber, hvor de unge landbrugselever kan mødes og planlægge fælles aktiviteter. Aktiviteterne er af både faglig og social karakter. Blandt de faglige aktiviteter kan nævnes besøg og rundvisning på de andre landbrugselevers gårde, samt udflugter til for eksempel maskinstationer. De sociale aktiviteter dækker eksempelvis fester og andre sammenkomster, hvor de unge landbrugselever kan knytte kontakter med andre unge i samme situation. Det er af stor betydning for landbrugseleverne at

have såvel et fagligt som et socialt netværk i lokalområdet. Det er med til at sikre, at eleverne ikke falder fra i løbet af uddannelsen, og danner samtidig grundlag for bosætning i lokalområdet efter endt uddannelse. Tilskuddet fra Landdistriktspuljen på 140.000 kr. er blevet anvendt til et forsøgsår med etableringer af sociale netværk for nye landbrugselever. De 9 lokalforeninger har herefter udvekslet erfaringer og besluttet at forsætte projektet til næste år. Der er ligeledes planer om at lave et lignende projekt på Samsø. Endvidere har projektet også haft til formål at gøre de unge generelt interesserede i foreningsarbejde i lokalsamfundet og i Landboudom.

"Være/værksted for unge" & "Værksted for piger/unge"

Bevilget henholdsvis: kr. 10.000 & kr. 30.000

De to projekter, der er beskrevet nedenfor, er selvstændige projekter, men har det tilfælles, at de begge er initieret af Hallund-Hollensted Borgerforening. Projekterne har endvidere et tæt samspil.

Hallund-Hollensted Borgerforening startede i efteråret 2001 "Være/værksted for unge" i alderen 12 år og opefter. Formålet med værkstedet var at fastholde de unge i byen og give dem mulighed for at mødes et sted, hvor de under voksens vejledning kunne få hjælp til at reparere deres knallerter/cykler og samtidig lære dem ansvarlighed i trafikken og give dem en social og hyggelig aften. 12 drenge og en enkelt pige startede i et beskedent, uopvarmet værksted, som en landmand havde stillet til rådighed. Værkstedet bliver ledet af et bestyrelsesmedlem og en far, som på skift har vagt, idet det er vigtigt at involvere de unges bagland. I 2002 søgte borgerforeningen om tilskud fra Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistriktspulje, og fik bevilget 40.000 kr. Det betød, at der kunne lejes lokale, hvor der er plads til at opbevare de ting, der er under reparation, samt plads til de unges værktøj. Udover ovennævnte tiltag har de unge været på virksomhedsbesøg, og har fået et færdselssikkerhedsforedrag af en repræsentant for politiet. Der afholdes ca. 24 møder fra oktober til marts/april og de unge hygger sig, drikker en sodavand eller reparerer deres køretøjer og indimellem fars græsslåmaskine.

"Værksted for piger" blev startet i 2002 som en udløber af drengeværkstedet. 8 kreative kvinder stillede frivilligt deres viden og kunnen til rådighed. Værkstedet er for piger i alderen 8 år og opefter, og der er ca. 12 deltagere. Underviserne opstillede et skema med deres tilbud så pigerne kunne krydse deres ønsker af, og der blev herefter startet med de højeste prioriteringer. Der er altid to undervisere og en mor på vagt, men derudover kommer der undertiden nogle af de andre undervisere og mødre for at kigge på. Pigerne er utrolig interesserede, og hygger sig meget.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistriktspulje bevilgede 30.000 kr. i 2003 til projektet, hvilket betød, at nedenstående aktiviteter kunne gennemføres. Pigerne har på værkstedet blandt andet dekoreret æsker og glas, lært at filte, lavet diverse kort, perlearbejder, fremstillet papir, kogt bolsjer, og arbejdet med træmasse til et dukkehoved. Værkstedet deles ind i 10 mødeaftner før jul og 10 efter, og alle er interesserede i at fortsætte.

Juniorklubben i Assentoft

Bevilget: kr. 30.000

Juniorklubben er et fritidstilbud efter skoletid til eleverne i 4.-7. klasse på Assentoftskolen. Juniorklubben er startet på frivillig basis af en forældregruppe, idet der efter 3. klasse, hvor skolefritidsordningen stopper, ikke er noget fritidstilbud til børnene i Assentoft og omegn. Tilskuddet fra Indenrigs- og Sundhedsministeriets landdistriktspulje har været målrettet opstartsfasen. Tilskuddet har sammen med Sønderhald Kommunes tilskud medvirket til, at der var et økonomisk fundament for juniorklubben. Herudover betaler juniorklubbens ca. 25 medlemmer et mindre kontingent. Alligevel har én af erfaringerne fra det første år med juniorklubben været, at det er vanskeligt at få projektet til at hænge økonomisk sammen. Kun ved hjælp af det store frivillige arbejde fra bl.a. forældrene og den megen velvilje i lokalområdet har det været muligt at få juniorklubben til at fungere. Det specielle ved juniorklubben i Assentoft er imidlertid de gode udenomsfaciliteter, som børnene i juniorklubben kan benytte. På et tidligt tidspunkt i projektforløbet tog forældregruppen kontakt til Sønderhald Kommune, den lokale idrætsforening samt Assentofthallerne, der i dag danner de fysiske rammer for juniorklubben. Ved at benytte faciliteterne i og omkring Assentofthallerne har børnene mulighed for at dyrke sport året rundt både uden- og indendørs. Netop fysisk udfoldelse er et af grundelementerne i juniorklubben i Assentoft. Juniorklubben ønsker udover socialt samvær med jævnaldrende også at give børnene i klubben en sund livsstil med masser af motion. Der lægges derfor vægt på fysisk aktivitet frem for stillesiddende leg som for eksempel computerspil. Børnene behøver ikke at komme hver dag i juniorklubben, men kan frit selv vælge, hvornår de ønsker at deltage i klubbens aktiviteter. Det er med til at sikre, at børnene er motiveret, når de er i klubben. Selvom der ikke er mødepligt i juniorklubben,

holder klubbens personale alligevel øje med børnene. Har et barn ikke været i klubben i nogle dage, tager personalet kontakt til forældrene. Klubben har således også den funktion i lokalsamfundet, at den kontrollerer de unges færden, og sikre at de ikke kommer i problemer. Juniorklubben har i dag ca. 25 medlemmer, men målsætningen er 30-35 børn. Juniorklubben forsætter også efter projektperiodens udløb.

2. Informationsprojekter samt forsknings- og udredningsprojekter

2.1 Informationsprojekter

En del af midlerne i landdistriktspuljen anvendes til at støtte informationsprojekter. Denne type af projekter er kendetegnet ved at de skal informere bredt om landdistrikternes vilkår og udviklingsmuligheder. I de følgende er der redegjort for tre af de informationsprojekter, der blev støttet i 2003 med udgangspunkt i projektstillernes egne beskrivelser af projekterne. Der er her valgt at præsentere de bredeste informationsprojekter. De øvrige projekter kan ses i oversigten 3.2., bagest.

Landdistrikternes uge

Det landsdækkende projekt, Landdistrikternes Uge i efterårsferien, er en årligt tilbagevendende begivenhed med "Åbne landsbyer" og masser af forskellige lokale kultur-, natur- og friluftssarrangementer for børn og unge, voksne og ældre. Projektet forestås af Landsforeningen af Landsbysamfund (LAL), og er i 2003 støttet med 75.000 kr. af landdistriktspuljens informationsmidler.

Hovedformålet med projektet er øget tilflytning, og det virker især godt i bynære samfund, mens effekterne har været mindre i yderområderne, der har mest brug for det. Her har Landdistrikternes Uge imidlertid mange steder befordret nye samarbejdslinier i det lokale foreningsliv, således at hovedformålet også her har udsigt til at kunne opfyldes, om end det tager længere tid. Nogle steder har man samlet sine ressourcer og arbejder nu målbevidst for udvikling og nyorientering af eget lokalsamfund. Andre steder er man gået videre, har dannet et fælles organ for alle kommunens lokalsamfund (lokalråd/landsbyråd/landdistriktsråd), og arbejder dermed for landdistriktsudvikling i hele kommunen. Nogle kommuner kvitterer for lokalrådets engagement i Landdistrikternes Uge og andre tiltag og samarbejder med dem på forskellig måde som en del af kommunens landdistriktspolitik, så "Åben landsby" nu er blevet til "Åben kommune" (for eksempel Thy kommune og Ørbæk kommune på Østfyn). Andre kommuner har selv taget initiativ til at engagere lokalsamfundene i at oprette lokalråd (for eksempel Horsens, Give og Ringsted kommuner. Se "Lokalrådsundersøgelsen" på www.lal.dk, udført i 2002 af Lands-

foreningen af Landsbysamfund for Indenrigs- og Sundhedsministeriet).

Nogle af de mere konkrete formål med Landdistrikternes Uge er eksempelvis:

- at synliggøre og give adgang til landsbyer / lokalsamfund og deres forskellige aktiviteter
- at skabe samarbejde mellem forskellige foreninger / befolkningsgrupper både lokalt og på kommuneniveau
- at inspirere til forskellige former for landdistriktsudvikling

Kilde: Landsforeningen af Landsbysamfund

Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikter

Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikter (CFUL) er en selv-ejende institution, oprettet på forsøgsvilkår i perioden 2001 til 2005. Centret modtager støtte fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Syddansk Universitet samt en række kommuner i Ribe Amt. I 2003 er centeret støttet med 1,5 mio. kr. af informationsmidlerne.

Herudover varetager CFUL en række eksternt finansierede aktiviteter, for eksempel netværkscenteret LEADER+ Danmark, Det lokale universitet, Regionale produkter som kompetence-klynger og et nordisk studium af Innovationssystemer i Udkantsområder. En stor aktivitet er desuden Master i Landdistriktsudvikling og Landskabsforvaltning, sammen med KVL.

CFULs hovedformål er "at bidrage til en bæredygtig udvikling i landdistrikterne med særligt henblik på den erhvervsmæssige udvikling og befolkningens levevilkår". Dette mål arbejdes der på at opfylde ved at kombinere forskning og udvikling med formidling, læring og uddannelse. Vigtige nøgleområder for CFULs arbejde er entrepreneurship, innovation, human og social kapital samt kompetenceudvikling. CFULs mangeartede projektaktiviteter og samarbejdspartnere fører centret rundt i hele Danmark, og herudover nyder centret godt af et udbredt internationalt forskningssamarbejde.

Et af CFULs nye forskningsprojekter, "Lokale forskelle på udvikling i Danmark", er støttet af Informationsmidlerne. Dette projekts teori og resultater bliver en krumtap for centrets øvrige aktiviteter. Formålet med projektet er at undersøge årsagen til, at nogle lokalsamfund i landdistrikterne klarer sig bedre end andre, til trods for ens grundvilkår og rammebetingelser. Dermed er målet at belyse denne variation, og i videst muligt omfang, identificere de faktorer, som udløser vækst og/eller fremmer den positive opfattelse af udviklingen. Disse faktorer vil være dem, man specielt skal interessere sig for ved tilrettelæggelsen af en fremadrettet landdistriktspolitik. Det er derfor også vigtigt at repræsentanter fra de udpegede lokalsamfunds forenings- og erhvervsliv inddrages i projektet i form af lokale fokus- og følgegrupper. Derudover vil repræsentanter fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet følge projektet løbende.

Landdistrikternes Fællesråd og "Landdistrikternes Digitale Folkebibliotek"

Landdistrikternes Fællesråds kerneopgaver er information om landdistriktsforhold, netværksdannelse og landdistriktspolitik. Fællesrådet har i 2003 modtaget støtte til driften af sekretariatet og 220.000 kr. til projektet "Det Digitale Folkebibliotek".

I det daglige arbejde er Fællesrådets sekretariat i kontakt med landdistriktsaktører på alle niveauer, fra borgerforeningens sekretær, der søger oplysning om støttemuligheder til ministerielle embedsmænd og folketingspolitikere, der efterlyser nøglepersoner eller aktuelle cases.

Landdistrikternes Fællesråd (LDF) har som en af sine hovedopgaver at arbejde systematisk med indsamling, bearbejdning og formidling af praktisk viden til brug for alle, der arbejder med udvikling og forsøg i de danske landdistrikter.

Landdistrikternes Fællesråd ønsker at gøre en samlet detaljeret og systematiseret viden om landdistriktsforhold tilgængelig i databaser, hvori ildsjæle, lokale foreninger og andre landdistriktsaktører kan søge oplysning på kryds og tværs. Det kan f.eks. være oplysninger om personer med specialviden, udførte projekter og deres resultater, lovgivning, fonde og lokalt udarbejdede politiske løsninger, ligesom links til relevant information skal indarbejdes.

Siden fungerer i dagligdagen som et godt redskab når landdistriktsaktøren ringer med en forespørgsel. Tidligere krævede dette ofte opslag i Fællesrådets arkivmateriale, fotokopiering, udformning og afsendelse af følgebrev osv. I mange tilfælde kan sekretariatet nu henvise til et sted på websiden, hvor svaret findes, så spørgeren med det samme har svar og materiale i hånden. Langt de fleste af de, der henvender sig hos Landdistrikternes Fællesråd, er fortrolige med brugen af Internet.

Mange positive tilkendegivelser, en stigende mængede digitale forespørgsler og henvendelser med informationer og links, der ønskes optaget, viser at landdistriktsaktørerne nu har fået øje på denne mulighed for at netværke digitalt og få informationer ud til en afgrænset målgruppe med interesse for landdistriktsudvikling og –politik.

I projektets anden fase udbygges sidens databaser. En samlet, opdateret, information om økonomiske støttemuligheder står højt på mange aktørers ønskeliste. Informationerne findes; men der er fortsat behov for en let tilgængelig oversigt og søgemulighed blandt de mange puljer og fonde. Desuden arbejdes der med en engelsksproget samlet præsentation af nøgleinstitutioner og personer, så internationale aktører hurtigt kan komme i kontakt og netværkssamarbejde med danske landdistriktsaktører.

Det er fortsat en vigtig opgave at opdatere siden med en stigende mængde aktuelt materiale og at skabe kendskab til www.landdistrikterne.dk som stedet, hvor journalister, landdistriktsaktører og andre interesserede finder flest oplysninger om de danske landdistrikter samlet på ét sted.

2.2 Forsknings- og udredningsprojekter

Ud over informationsprojekterne som kan indeholde forskning i land-distriktsforhold og –udvikling, iværksætter Indenrigs- og Sundhedsministeriet også selv forskningsprojekter på området.

I løbet af år 2003 er der således iværksat et treårigt forskningsprojekt omkring kommunesammenlægningen på Bornholm. I det nedenstående skitseres projektet og der redegøres for de foreløbige resultater.

Analyse af kommunesammenlægningen på Bornholm

1. januar 2003 trådte en ny kommunal organisering i kraft på Bornholm. Øens fem kommuner og Bornholms amt blev sammenlagt og fungerer nu som Bornholms Regionskommune. Sammenlægningen skete ved frivillighed og efter en afstemning på øen, hvor et klart flertal i alle kommuner gik ind for beslutningen.

Som opfølgning på kommunesammenlægningen på Bornholm har Indenrigs- og Sundhedsministeriet igangsat et treårigt forskningsprojekt, som skal opsamle erfaringerne fra de ændringer, som sker både politisk, forvaltningsmæssigt og i det bornholmske samfund som følge af sammenlægningen. Forskningsprojektet gennemføres af AKF og Institut for Statskundskab ved Syddansk Universitet.

I det følgende beskrives konklusionerne i de to første delrapporter om de første erfaringer, som er offentliggjort i forbindelse med projektet.

Boks 1: Forskningsprojekt om kommunesammenlægningen på Bornholm.

Projektet følger udviklingen i regionskommunen og landdistrikterne i perioden fra 2003 til 2006 og sætter særligt fokus på:

1. En analyse af de nærdemokratiske effekter af kommunesammenlægningen. Vil det for eksempel føre til oprettelse af flere lokalråd? Og hvilken rolle vil de i så fald spille i forhold til regionsrådet?
2. En analyse af de økonomiske effekter, herunder erhvervsøkonomiske effekter, af kommunesammenlægningen. Erhvervsudviklingen er en vigtig parameter for udviklingen på Bornholm. Vil en øget sammenhæng i opgaveløsningen fremme erhvervsudviklingen i landdistrikterne?
3. En analyse af kommunesammenlægningens betydning for den offentlige service. Hvilken rolle kommer kommunesammenlægning til at spille for tilgængeligheden til offentlig service for mennesker, som bor i landdistrikterne. Der oprettes lokale servicecentre, hvad bliver deres rolle, hvilke funktioner skal de varetage?
4. En perspektivering af, om kommunesammenlægninger andre steder i landet vil have de samme effekter som på Bornholm eller om Bornholm på grund af de specielle geografiske forudsætninger er en speciel case.

Ny organisering på alle niveauer

Sammenlægningen på Bornholm er ganske omfattende. Siden folkeafstemningen i maj 2001 er fem kommunale enheder og amtskommunen blevet til en organisation. Dette har praktisk set været en meget stor opgave med samkøring af IT systemer, organisering af medarbejdere, politisk forberedelse og meget mere.

Regionskommunen har valgt en model, hvor al kommunal aktivitet er henlagt til virksomheder. Driftsansvaret er dermed blevet fjernet fra de politiske udvalg. Politikerne skal koncentrere sig om de overordnede linier og visioner for de kommunale virksomheder. Organisationen er bundet sammen med en direktion med små sekretariater. I og med at bestiller- og udførerrollen adskilles, får mange – foruden politikerne – nye roller. Direktionen får en central rolle som organisationens bindeled, og professionaliseringen af virksomhederne betyder også nye roller for virksomhedslederne.

De første erfaringer

De første erfaringer er beskrevet i to delrapporter, som blev offentliggjort kort før etårsdagen for regionskommunens etablering. Den ene

delrapport undersøger den kommunale udgiftsudvikling op til kommunesammenlægningen og den anden delrapport undersøger regionskommunens administrative organisering.

Delrapporten vedrørende den administrative organisering beskriver sammenlægningsprocessen og etableringen af den nye organisation. Rapporten fastslår, at sammenlægningsprocessen har været tidsmæssigt meget sammenpresset. Der var begrænset tid til at foretage mere grundlæggende udredninger og politisk bearbejdning af perspektiverne. Samtidig har der været mange problemer af praktisk og økonomisk art. Til trods for dette konkluderes det, at en hurtig proces har været en nødvendighed, og at det i øvrigt ville have været umuligt at planlægge og forudse alle problemer.

For den administrative organisation har det været en fordel, at alle har skullet omstille sig til noget nyt. Rapporten giver også udtryk for, at der i kraft af den nye organisationsmodel er sket en faglig styrkelse i organisationen.

Selve udgiftsudviklingen er belyst selvstændigt i en delrapport. Her kortlægges udgiftsprofilen hos kommunerne på Bornholm fra 2000 og frem til 2003, hvor regionskommunens første budget trådte i kraft. Det konkluderes i rapporten, at kommunernes budgetadfærd, efter at kommunesammenlægningen var kommet på bane, men inden den nye store kommune havde overtaget styringen, var bemærkelsesværdig. Flere af kommunerne øgede deres udgifter stærkt efter 2000.

Samlet og på dette meget korte sigt konkluderer rapporten, at man på Bornholm har set en ændring mod mere kvalitet i serviceydelse. Derimod er der på det korte sigt ikke mange besparelser at hente, hvilket blandt andet skyldes omstillingsomkostninger i forbindelse med sammenlægningen.

I det kommende arbejde vil der blandt andet blive fokuseret yderligere på kommunesammenlægningens konsekvenser for kommuneøkonomien, regionaløkonomien, den politiske organisering, den offentlige service og det lokale demokrati. Resultaterne forventes at blive offentliggjort henholdsvis foråret 2004, primo 2005 og primo 2006.

3. Oversigt over støttede projekter

3.1 Forsøgsprojekter fordelt efter emne

Projekttitle	Beløb bevilget	Projektstiller
Erhvervsudvikling og beskæftigelsesfremme		
Iværksætterier på landet i Viborg Amt	kr 90.000	TIC Viborg Amt
Det er så dejligt - og pænt - i landsbyerne	kr 225.000	Lundtoft Kommune
Landsbyen i landsbyen - et bud på morgendagens landsby	kr 75.000	Sejflod Erhvervs- og Udviklingsråd
Etablering af arbejdspladser i Blåhøj	kr 80.000	Beboerforeningen for Blåhøj og Omegn
Udvikling af fødevareerhverv i landdistrikterne	kr 250.000	LEADER+ sekretariatet og LAG Nordvestjysk Udviklingsnet
Bosætning og iværksættere - Nøglen til vækst for landdistrikterne	kr 40.000	Dronninglund Kommunes Erhvervs- og Turistkontor
Den rullende indvandrer-landhandel	kr 150.000	Udviklingspark Nord
Igangsættelse af nye produktioner i landdistrikter på Sydmors	kr 180.000	Erhvervsudvikling Karby
Landdistriktsanalyse i et regionalt udkantsområde i Sydthy	kr 225.000	Ydby Erhvervsudvikling

Styrkelse af lokalt forankrede erhverv i landdistrikterne	kr	20.000	Erhvervsrådet for Rødekro Kommune
Branding af Samsø som mærkevare	kr	225.000	Samsø Turistforening
Forslag til forsøgsanlæg til fast biomasse	kr	200.000	Havredal Gl. Skole
Egnens kvalitets fødevarer - kan de få et bedre kundelag	kr	75.000	Landbrugsmessen Gl. Estrup
Kompetencecirkler, et pædagogisk værktøj til flexibel efteruddannelse i landdistrikterne i Østhimmerland	kr	200.000	VUC Østhimmerland
Co-operationelle Iværksættere	kr	35.000	Nordfyns Erhvervsråd
Regionale produkter i Ribe Amt	kr	60.000	Landsbyrådet i Ribe Amt
Udrådnets gylle til energiproduktion	kr	225.000	Sønderjysk Landboforening
Erhvervsudvikling samt yderligere 40% vedvarende energi på Ærø	kr	250.000	VE-Organisation Ærø
Ø-rådgivning	kr	75.000	Lolland-Falsters Familielandbrug
Tovholder for Bornholmerfårfonden	kr	250.000	Fonden Bornholmerfår
Forskning og information			
Hvilken fremtid har landdistrikterne i Danmark	kr	275.000	Niels Feldballe
Det lokale universITet - læring gennem udviklingsarbejde i landdistrikter	kr	350.000	CFUL

Udnyttelse af eksisterende IT-ressourcer til en fælles IT-udvikling på Lolland-Falster	kr	100.000	Kommunesamarbejdet Lolland-Falster, Holeby Kommune
De moderne gadekær	kr	50.000	Fakse Kommune
Oprettelse af Forskningsnetværk, IT-plattform og undersøgelse af mulighederne for oprettelse af et Kystforskningscenter ved Kystcenter Thyborøn	kr	180.000	Fonden for Kystcenter Thyborøn
Seniorboligen i landdistrikter og parcelhusområder	kr	135.000	Boligtrivsel i Centrum
Læring - kommunikation - Teknologi i lokalsamfundet	kr	95.000	Sundby Mors Borgerforening
Digitalt foreningsliv og virtuelle møderum	kr	50.000	
Kultur- og fritidsaktiviteter			
Folkemusik i landdistrikternes forsamlingshuse	kr	50.000	Sønderjysk Forsamlingshusforening
Lyø's Samlingshus	kr	75.000	Lyø Idrætsforening
Sogneprojekt i Videbæk Kommune	kr	90.000	Spjald-Grønberg Musikforening
Skolecup - integration og udvikling af unge i landdistrikt til sociale & kulturelle aktiviteter opbygget omkring idrætslivet og specielt håndbold	kr	25.000	HK89

Udby Skole som "mobbefri skole"	kr	20.000	Udby Skole
De kåde pangsjonister	kr	5.000	De kåde pangsjonister
Den Lokalhistoriske Studiekreds i Voersaa	kr	5.000	
Nimtofte Menighedsråd 100 års jubilæum	kr	15.000	
Genetablering af "Sorensminde"/Etablering af kulturturisme i Østvendssyssel	kr	30.000	Bevaringsselskabet "Yggdrasil"
Foredrag og krolfspil	kr	2.500	Seniorgruppen under K.H.L.
Pensionistforeningen	kr	2.000	Klovborg Pensionistforening
Kultur- og aktivitetsmåned	kr	30.000	Hvalpsund Borgerforening/Hvalpsund Hallen
Holmslands Sognekirk	kr	40.000	Holmslands Sognekirk
Unge fritidstilbud og medindflydelse i lokalområdet	kr	20.000	Gudme Kommune - Kulturafdelingen
Foredragsrække på Lundby Efterskole	kr	9.000	Lundby Efterskole
Aktiv ungdom - flygtninge på småøerne	kr	150.000	Øhavets Smakkecenter
Fra den sovende by til en aktiv & attraktiv landsby at bo i	kr	70.000	Hørby Kirkeby Borgerforening
Venø - Vindø	kr	45.000	Venø Boen
Nybro 4H gårds videre udvikling	kr	175.000	4H

Samspil mellem og helhed i institutionerne og foreningernes arbejde i Nørre Løgum	kr	45.000	Nørre Løgum Centralskole
Øge bosætningen og udviklingen i Genner	kr	100.000	Genner Lokalråd
Styrkelse af kulturlivet i forsamlingshusene	kr	60.000	
"Comedia Del Arla"	kr	100.000	Comedia Del Arla
Kultur- og Idrætshuset Aale-Hjortsvang Minihaal	kr	60.000	Arbejdsgruppen vedr. Minihaal
Vinter Café	kr	8.000	Linde Medborgerhus
Kulturhuset Glassalen - et bindeled mellem skole, foreningsliv og borgere i et landdistrikt	kr	300.000	Kolind Centralskole
Landsbyhuset i Øster Lindet	kr	60.000	Landsbyhuset Øster Lindet
Landsbycenter Fjelsevang	kr	100.000	Landsbycenter Fjelsevang
Formidling og fornyelse af landbokulturen i forsamlingshuset	kr	18.000	Vrønding Forsamlingshus
Vestområdet - en del af Næstved Kommune	kr	30.000	Lokaludvalget for Vestområdet
Lindebladet	kr	65.000	Linde Medborgerhus
Junior- og ungdomsklub i Farstrup	kr	65.000	Nibe Kommune
Nr. Felding IT-værksted	kr	160.000	Nr. Felding Borgerforening

Rosens duft - et egnesspil	kr	50.000	Kulturforeningen "Sølvbjergghøjskatten"
Juniorklubben i Assentoft - Aktivt fritidstilbud for børn i 4.-7. klasse	kr	30.000	
Videreførelse af fritids- og aktivitetsområde i ØsterTørslev	kr	25.000	Lokal initiativgruppe
www.terslev.dk - landsbykommunikation så det virker	kr	20.000	Terslev Sogneråd
Kursusdage for forsamlingshusbestyrelsesmedlemmer	kr	25.000	Vestsjællands Amtsförening for Forsamlingshuse
Kalvehave Kulturskole	kr	125.000	Kalvehave Kulturskole
Børn- og ungefestival - kendskab er venskab	kr	15.000	SSP udvalget, Rådhuset
Multicenter Vilsted-Vindblæs - brobygning mellem to landsbysogne	kr	120.000	
Multihus Blåhøj	kr	90.000	Dsl Blåhøj Hallen
Guidekorps Aars	kr	250.000	Aars Turistforening
Strammelse Brugerlaug: Fremtidens fritid på Tåsinge	kr	140.000	Brugerlauget Strammelse Brugs
Et aktivt Radsted	kr	150.000	Sakskøbing Kommune
Forsamlingshusene ind i en ny tidsalder	kr	100.000	Nordjyske Forsamlingshuse
Nødvendige faciliteter til kulturhus	kr	15.000	Alling Beboerforening
Multihuset "Branderup Aktivcenter"	kr	50.000	Branderup Aktivcenter

Værestedet Nr. Kongerslev	kr	40.000	Værestedet
Neessund Vikingskibslaug	kr	25.000	Neessund Vikingskibslaug
Vinden inderside	kr	100.000	Teatret OM
Arnum Posten (Lokalbladet for Arnum og Omegn)	kr	30.000	Arnum Idrætsforening
Borgspil 2003 "Brodermord og Oprør"	kr	25.000	Ruds-Vedby Borgspil
Base-House Stjær	kr	55.000	Stjær Sogns Borgerforening
Værksted for piger i Hallund-Hollensted	kr	30.000	Hallund-Hollensted Borgerforening
Sognegruppen for lokalhistorie på Øland - "Nationalmuseet på Øland"	kr	75.000	Lokalhistorisk Sognegruppe Øland
Integration af flygtninge og indvandre-re i Nørre Snede Kommune	kr	10.000	Røde Kors Integrationsgruppe i Nørre Snede
Børne- og ungdomsmiljø i Bjerregrav	kr	55.000	Foreningen Levende Landsby - Bjerregrav, Hersom, Roum
Mælkevejen - Ny teaterkunst med unge på landet	kr	150.000	Åsen Teater
Børneteaterinspirator	kr	15.000	Ramsø Amatørscene
Nye faciliteter i forbindelse med natur- og kulturaktiviteter i Ulbjerg-området	kr	250.000	Ulbjerg Borger- og Håndværkerforening
Fejøl 2005 - et pilotprojekt til fremme af bosætning og integration	kr	50.000	Fejølforeningen
Multihus i Ørum-Daugård	kr	85.000	Ørum-Daugård Hallen

Etablering af lokalområdets kultur- og mediehus	kr	80.000	Fællesvirke Vest
Lokalbladet for Øster Brønderslev-Hallund området	kr	20.000	Lokalbladet for Øster Brønderslev-Hallund området
Bedre muligheder for idrætsaktiviteter og sportsevents i Horne	kr	150.000	Horne forenede Sportsklubber
Oplevelse, virkelyst og fordybelse i fiskerbyen året rundt	kr	100.000	Lokalhistorisk Forening for Lønstrup og Omegn
Ungdomsklub på hjul	kr	95.000	Dronninglund kommunale Ungdomsskole
Sallingsund Museum - introduktion af flygtninge i den lokale kultur	kr	25.000	Sallingsund Museum
Hellested Kulturcenter	kr	90.000	
Udvikling af kulturtilbud i landsbyerne i Hobro Kommune	kr	50.000	Hobroegnens Kulturelle Samråd
Glade landsbybørn i forsamlingshuset	kr	40.000	Serridslev Forsamlingshus
Tæt på vandet	kr	20.000	Østsjællandss Musikskole
Agnetes Have - byens fælles uden-dørs opholdsrum	kr	25.000	Ravnkilde Borgerforening
Åbent, offentligt mødested	kr	100.000	Dynamogruppen
Udarbejdelse af Grøn Masterplan 2003-2010: Ringe bygger selv naturen på Midtfyn	kr	65.000	Ringe Kommune

Være-/værksted for unge i Hallund-Hollensted	kr	10.000	Hallund-Hollensted Borgerforening
Aktiv fritid - samarbejde mellem kommunale pasnings- og fritidstilbud og foreningslivet i Vamdrup Kommune	kr	100.000	Vamdrup Kommune
Multihus ved Grønbjerg - Stedet hvor hjerterne kan banke i takt	kr	180.000	Per Steffensen
Landmandens forbrug af gødning i nutidig produktion formidlet til unge på "Jordens Dag" den 22. april 2003 med eksempel i urinprojekt på Museumsgården, Møn	kr	18.000	Møns Museum
Opsøgende arbejde - børn/unge/forældre/bedsteforældre	kr	50.000	Vestsjællands 4H
Stokkemarke Park	kr	50.000	Skolebestyrelsen ved Stokkemarke Skole
Udvikling af aktiviteter i Løve Kultur- og Aktivitetshus	kr	20.000	Løve Kulturforening
Liv og miljø på landet	kr	200.000	Landdistriktsudvalget, Løgumkloster Kommune
Livsstillmagasinet "På Bornholm"	kr	125.000	Bornholmske Borgerforeningers Samvirke
Vegger 2002	kr	15.000	
Udvikling og bosætning er også Landsbyrådets ansvar	kr	150.000	Landsbyrådet

Regional kultur eksport-import - et pilotprojekt i Ringkøbing Amt	kr 175.000	Kultursamarbejdet i Ringkøbing Amt
Jubilæumsskrift og et skuespil om et husmandshjem gennem tiderne	kr 20.000	Ingrid Boesen
Forsøgsprojekt vedr. udvikling af et nyt kulturhuskoncept i Vinderup baseret på nye former for borgerinddragelse	kr 150.000	Vinderup Realskole
Landsbyernes evne til at involvere nærsamfundet	kr 30.000	Jens Rasmussen
Kunstspringvand 2003	kr 15.000	Hvalpsund Borgerforening
Landsbyudvikling i Helsingør Kommune	kr 55.000	Lokalrådenes fælles arbejdsgruppe
Bondegaardssferie - en nicheproduktion	kr 30.000	Landsforeningen for Landboturisme
I læ men i det fri	kr 20.000	
Miljøforbedringer og ressourcebesparelser		
Behovsaffklaring for oprettelse af et mobilt miljøkontor som pilotprojekt i 3 amter i det sydlige Jylland	kr 165.000	Vejleegnens Energi- og Miljøkontor
Et bæredygtigt lokalsamfund på Fanø - også i fremtiden	kr 175.000	Agenda 21 gruppe på Fanø

Økologisk Eksperimentalzone i Halkær Ådal	kr	33.000	Folkeforeningen Halkær Ådal
Ressourceforbrug og miljøbelastning	kr	150.000	Grøn Guide i Rosenholm
Lokalområdets miljøkoordinator	kr	100.000	Karlskov Friskole
Samsø Vedvarende Energi-Ø Guide/formidler	kr	250.000	Samsø Energi og Miljø Kontor
Lokalt Energi- og Agenda-Center i Himmerland	kr	200.000	Himmerlands Energi- og Miljøkontor
Tværgående udviklingsprojekter			
Projektkoordinator	kr	150.000	Mariegården
Bosætning og integration i Holeby som landkommune	kr	300.000	Holeby Lokal-TV
Koordineret samarbejde om udviklingen i landsbyerne - 3. etape	kr	75.000	Tjele Kommune
Seniorbofællesskab i Helle Kommune	kr	175.000	Helle Kommune
Integration af flygtninge og nydanskere i virksomheder på landet	kr	100.000	Udviklingsrådet for Aalestrup Kommune
Streetwalker	kr	175.000	SSP-udvalget i Ølgod Kommune
Undersøgelse af udviklingsmulighederne i de 9 landsbyer i Ørbæk Kommune samt udarbejdelse af handleplan	kr	275.000	Landsbyrådet i Ørbæk Kommune

Oprettelse af landsbykontor til varetagelse af udviklings- og koordinationsopgaver i Bøvling Sogn	kr	250.000	Bøvling Borgerforening
Bosætning på Lolland-Falster	kr	200.000	Kommunesamarbejdet Lolland-Falster, Holeby Kommune
Styrket landsbysamarbejde og landdistriktspolitik i Hobro Kommune	kr	150.000	Landsbyrådet i Hobro Kommune
Fremtidens Branderup Sogn - et sogn med gang i	kr	115.000	Borgergruppen Branderup
Landdistriktskonsulent og landdistriktsstrategi på Salling-egnen	kr	175.000	Spøttrup Kommune
Bevarende Byfornyelse - omdannelse af tidligere landbrugsbygninger til boligsociale formål. Domenicussens Gård i Oksbøl	kr	100.000	Nordborg Kommune
Lokale Lokomotiver	kr	225.000	Ringkjøbing Amt, Den Regionale Udviklingsenhed
Nye overskrifter fra Assels-Sillerslev	kr	300.000	Assels-Sillerslev Beboerforening
Service og kultur i et udkantsområde	kr	130.000	Egebjerg Kommune
Hånd-i-hånd - et forsøgsprojekt, hvor afghanske mødre starter sammen med deres barn i den lokale børnehaveklasse	kr	75.000	Støttegruppen for flygtninge i Klokkeholm

Sproget i Fjends Kommune, et tilbud om fjernundervisning til flygtninge i fem mindre lokalsamfund	kr	200.000	Fjends Kommune
Kulturmiljø og æstetik i foranderlige landskaber	kr	140.000	Horsens Kommunes Landsbyråd
Forsøg med helsehus i Sønderho	kr	55.000	Sønderho Borgerforening
Bygning af traditionelle danske træskibe fra 1850'erne	kr	40.000	Det Maritime Kalvø
Fanø Kommunes fremtid - Oplysningskampagne om kommunernes rolle i fremtiden	kr	20.000	Fanø Miljøforening
Styrkelse af lokal identitet, medansvar og samarbejde	kr	70.000	Aalestrup Kommune
Igangsætning af strategisk udvikling i Sallingsund Kommune via "Tænketanke"	kr	55.000	Sallingsund Kommune
Ø-bussen	kr	100.000	Holbæk Kommune
Projektkoordinator til udviklingsprojektet "Fra klynk til kreativitet"	kr	150.000	Erhvervsrådet i Faaborg Kommune
Lumby-udvikling	kr	215.000	Netværket "Sjov og Fritid i Lumby"
Liv i landsbyen - Sådan får vi gang i Halvrimmen	kr	75.000	Halvrimmen Skole

Outrup - et aktivt sted i Vest	kr	150.000	
Et godt ungt liv i landdistrikt	kr	75.000	Thyholm Kommune
Unge flygtninge/indvandrere og unge danske nytilflytteres integration i landbougdomsarbejdet i Århus Amt	kr	140.000	Århus Amts Landbougdom
Tovholder til fællesprojekt i Øster Hornum	kr	200.000	Øster Hornum Borger og Håndværkerforening
Tylstrup-Ajstrup Lokalblad	kr	85.000	Tylstrup Borgerforening
Selvudvikling af landsbyer i Møn Kommune	kr	120.000	Møn Erhvervsråd
Kvinder i landdistrikterne	kr	50.000	Morsø Landboforening

3.2 Informationsprojekter

Projekttitlel	Beløb bevilget	Institution/Forening
Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikterne	kr 1.500.000	Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikterne
Landdistrikternes Fællesråd	kr 700.000	Landdistrikternes Fællesråd
Kend din egn - din rod	kr 100.000	Kim Boye Holt
Landdistrikternes Uge 2003	kr 75.000	Landsforeningen af Landsbysamfund
Ens rammevilkår - forskelle i vækst	kr 300.000	Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikterne
Exclusion and Health in Rural Areas	kr 41.000	Landsforeningen af Landsbysamfund
Landdistrikternes Digitale Folkebibliotek 2	kr 220.000	Landdistrikternes Fællesråd

4. Baggrund for forsøgsprojekterne

Dette hovedafsnit beskriver Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistriktspulje, Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistriktsgruppe samt Landdistrikternes Fællesråd og de to landsbyforeninger, der er repræsenteret i ministeriets Landdistriktsgruppe.

4.1 Indenrigs- og Sundhedsministeriets landdistriktspulje

Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistriktspulje har i perioden 1994-2003 givet tilskud til en række forsøgs-, forsknings- og informationsprojekter i landdistrikterne.

Projekterne omfatter bl.a. kultur- og fritidsaktiviteter, erhvervsudvikling og beskæftigelsesfremme, miljøforbedringer samt information.

Landdistriktspuljen yder primært tilskud til forsøgsprojekter, der kan medvirke til at forbedre landdistrikternes udviklingsmuligheder.

Herudover yder puljen tilskud til forsknings- og informationsprojekter, der belyser landdistrikternes udviklingsvilkår og informerer om udviklingsmulighederne i landdistrikterne.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistriktsgruppe har i 2003 øremærket 8-10 mio. kr. af Landdistriktspuljen til forsøgsprojekter inden for følgende indsatsområder:

- Udvikling af samarbejde vedrørende integrationsindsatsen.
- Udvikling af nye erhverv og nicheproduktion i landdistrikterne.
- Styrkelse af indsatsen rettet mod unge i landdistrikterne - herunder erhvervsmæssige, sociale og kulturelle aktiviteter for de utilpassede unge i landdistrikterne.
- Styrke initiativer, som fremmer bosætning i landdistrikterne, herunder til boligsociale formål.

Ved tildeling af tilskud bliver der i øvrigt været lagt vægt på:

- At projektet er udviklingspræget og bidrager til at forbedre lokalområdets udviklingsmuligheder.
- At projektet har længerevarende perspektiver, således at igangsatte aktiviteter fortsætter efter bevillingsperioden.
- At projektet bygger på et folkeligt engagement og har en lokal forankring, dvs. gennemføres af lokale grupper.
- At projektet bidrager til udvikling af samarbejder primært mellem foreninger og lokalsamfund og sekundært mellem myndigheder, institutioner (for eksempel børneinstitutioner og skoler) og virksomheder.
- At erfaringerne fra projektet formidles til en bred kreds af interesserede.

Hvis ansøger er en kommune eller amtskommune, vil der blive lagt vægt på, om denne har formuleret en landdistriktspolitik.

Herudover skal projektet kunne gennemføres inden for rammerne af gældende lovgivning. Det er desuden en fordel, at der til projektet er søgt/opnået støtte andre steder, herunder hos andre ministerier.

Der gives ikke tilskud til egentlig erhvervsaktivitet, som vil kunne indebære konkurrenceforvridning.

Desuden gives der normalt ikke tilskud til:

- Enkeltstående anlægsaktiviteter eller almindelige vedligeholdelsesopgaver, herunder til halbyggeri, ombygning/istandsættelse af forsamlingshuse, trafiksanering eller stianlæg.
- Turistanlæg og -faciliteter, herunder til oprettelse af museer, besøgsmaal, informationstavler eller turistbrochurer.
- Erhvervelse af fast ejendom.

Der kan dog gives tilskud til enkeltstående anlægsaktiviteter, almindelige vedligeholdelsesopgaver, turistanlæg og -faciliteter samt erhvervelse af fast ejendom, såfremt disse aktiviteter udgør en begrænset del af et bredere projekt.

Landdistriktspuljen kan yde tilskud til foreninger, enkeltpersoner, selvejende institutioner eller lignende, amtskommuner, kommuner og offentlige institutioner. Enkeltpersoner kan dog kun opnå tilskud til almennyttige projekter, det vil sige projekter, der retter sig mod en bred kreds af personer.

Nærmere oplysninger kan fås ved henvendelse til:

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Økonomisk Afdeling
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
Tlf.: 33 92 37 92
E-mail: im@im.dk

Publikationen er også tilgængelig på Internet på:
<http://www.im.dk>

Endvidere kan man via ministeriets hjemmeside få information om alle projekter, som er bevilget støtte i perioden 1997-2003. Dette findes på <http://im.dk/forsoegsprojekter>

4.2 Indenrigs- og Sundhedsministeriets landdistriktsgruppe

Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistriktsgruppe består af:

- Indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen.
- Aage Thomsen, landmand ved Sdr. Omme med svineproduktion. Driver jorden i samarbejde med 2 naboer. Aage Thomsen var indtil februar 2000 næstformand i Dansk Familielandbrug. Han er tidligere formand for Ribe Amts Familielandbrug.

Endelig er Aage Thomsen vurderingsinspektør for Dansk Landbrugs Realkreditfond.

- Annelise Molin, udvalgsformand i Bornholms Regionskommune, tidligere borgmester i Nexø kommune (1994-2003). Uddannet lærer og cand.pæd.psyk. Annelise Molin har en række tillidsposter i en række udvalg og bestyrelser på Bornholm. Endvidere er Annelise Molin aktiv oplægsholder og artikelskriver vedrørende både regionale- og landdistriktsforhold.
- Carsten Abild, medinitiativtager til dannelsen af foreningen "Landsforeningen af Landsbysamfund". Carsten Abild er i dag formand for Landsforeningen "Landsbyerne i Danmark". I 1979 blev han medlem af Otterups Kommunalbestyrelse og er i dag viceborgmester. Endvidere blev han medlem af Fyns Amtsråd i 1986 og er formand for amtets Undervisnings- og Kulturudvalg. Carsten Abild er også initiativtager og oldermann i Otterup kartoffellaug og hermed medlem af Danmarks Kartoffel Råd.
- Flemming Eskildsen, uddannet lærer, tidl. skoleinspektør på Fur skole, Borgmester i Sundsøre Kommune, Formand for kommunesammenslutningen, Det skæve Danmark, Næstformand i bestyrelsen for Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikter i Esbjerg. Formand for: Landsbyudvalget i Sundsøre Kommune, Jenle (Jeppe Aakjærs digtergård) og Østergaard-fonden (Middelalderborg). Desuden bestyrelsesmedlem i: Destination Skiveegnen, Lokalnævnet, Beredskabskommissionen, ProgramDatateket i Viborg Amt, Resenlundfonden, Skive Sygehus' Støtteforening, Fur Museum, Salling Udviklingsråd og Skive-Salling Vækstråd.
- Jane Kruse, bor i Sdr. Ydby i Thy. Er andelsmedlem af en økologisk drevet gård med 10 ha. jord. Jane Kruse arbejder med kursus og information om vedvarende energi løsninger og økologi. Jane Kruse er formand for Hornstrup Mark Vindmøllelaug med 48 interessenter og formand for EUROSOLAR, Danmark, den europæiske Vedvarende Energiforening. Hun er medlem af Agenda 21 lokalgruppen i Sydthy kommune og i bestyrelsen for Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikterne valgt af Landdistriktsgruppen.

- Jytte Aa. Møller, formand for Landsforeningen af Landsbysamfund. Er cand.mag i historie og kommunikation og har bl.a. arbejdet som ledende jordemoder i Storstrøms Amt. Jytte Aa. Møller er på efterløn og beskæftiger sig til daglig med nordisk foreningspraksis og med kvinde-/mand-/børn problematik i relation til sundhedsfremme, kunst, hverdagskultur og samfund. Hun bor i landsbyen Næsby ved Susåen. Hun er næstformand i Landdistrikternes Fællesråd og er samtidig den ene af Fællesrådets to repræsentanter i bestyrelsen for Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikterne.
- Paul Erik Sonne, Skole- og ungdomskonsulent. Paul Erik Sonne bor i landsbyen Kollemorten i Give kommune. Han har været initiativtager til oprettelsen af den beboerejede Kollemorten Købmandsgård, Kollemorten Vindmøllelaug I/S og Hærvejscenter Kollemorten. Paul Erik Sonne er direktør for centeret. I de seneste 5-10 år har Paul Erik Sonne især arbejdet med muligheder, uddannelse og rummelighed for unge i såvel by- som landdistrikter, der fejlagtigt går under fællesbetegnelsen "de utilpassede unge".
- Thorkild Ljørring Pedersen, økologisk landmand, bor i Give Kommune. Thorkild Ljørring Pedersen er uddannet landmand og agronom. Formand for Landdistrikternes Fællesråd og udpeget til Indenrigsministeriets Landdistriktsgruppe herfra. Desuden er han formand for Center for forskning og udvikling i landdistrikter i Esbjerg. Endvidere er Thorkild Ljørring Pedersen formand for repræsentantskabet ved den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole i København. Deltager i foredrag og seminarer m.v. om udvikling i landdistrikterne.
- Tonni Bjerrum, gårdejer. Bor i landsbyen Vind i Trehøje Kommune ved Holstebro. Tidligere byrådsmedlem. Interesseområder: lokal planlægning, miljøområder og energiforsyning. Aktiv i lokalsamfundet og har været med i mange tiltag for at styrke og bevare et lille lokalsamfund.

4.3 Landdistrikternes Fællesråd og de to landsbyforeninger

Landdistrikternes generelle interesser varetages af Landdistrikternes Fællesråd og de to landsbyforeninger "Landsforeningen af Landsbysamfund" og "Landsforeningen "Landsbyerne i Danmark"

Landdistrikternes Fællesråd

Fællesrådet blev stiftet den 27. februar 1997 af de tre landsdækkende landsbyforeninger Komité for Landsbyer og Landdistrikter, Landsforeningen af Landsbysamfund og Landsforeningen "Landsbyerne i Danmark"

Det er en partipolitisk uafhængig paraplyorganisation, der som medlemmer har landsdækkende organisationer, foreninger og institutioner. Det er organisationens formål at forbedre vilkårene for borgere, erhvervslivet og den offentlige sektor og dermed styrke grundlaget for en varig beskæftigelse og bosættelse i landdistrikterne og landsbyerne. Det skal ske gennem en positiv og selv bærende udvikling i tæt samarbejde med medlemmerne og med respekt for det lokale arbejde.

Landdistrikternes Fællesråd vil hjælpe og inspirere, samle og bidrage til at virkeliggøre idéer samt formidle samarbejde inden for medlemskredsen. Medlemmernes identitet skal bevares, og det arbejde, som sættes i gang i regi af Landdistrikternes Fællesråd, har en overordnet karakter, der går på tværs af faglige og sociale skel og ikke plejer særinteresser.

Landdistrikternes Fællesråd vil virke som fællesrepræsentant og formidler af fælles holdninger og synspunkter for medlemmerne. Målet er at opnå størst mulig indflydelse på centrale og lokale beslutninger, der vedrører udviklingen i landdistrikterne og landsbyerne. Formand er Thorkild Ljørring Pedersen.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til:

Landdistrikternes Fællesråds sekretariat
Gormsgade 29, 1. sal
7300 Jelling

Landsforeningen af Landsbysamfund (LAL)

Foreningen blev stiftet den 27. december 1976. Bestyrelsen arbejder landsdækkende, folkeoplysende og landdistriktspolitisk på basis af frivilligt arbejde og medlemmernes indsats. Landsforeningens formål er "folkeoplysning til gavn for lokalsamfundene, landsbyerne og landdistrikterne og således varetagelse af deres interesser for at bevare og videreudvikle det miljø og den kultur de repræsenterer". Endvidere er det en del af Landsforeningens mål at støtte andre, der arbejder med samme sigte.

Landsforeningen af Landsbysamfund repræsenterer ca. 650 medlemsforeninger og enkeltpersoner og fungerer partipolitisk neutralt. Landsforeningen er medstifter af det nordiske samarbejde "Hele Norden skal leve" (HNSL fra 1994), hvor der udveksles erfaringer om nærdemokrati og udvikling i nordiske lokalsamfund.

Foreningen har siden 1991 udgivet tidsskriftet Landsbynyt, der udkommer 7-8 gange årligt. Foreningen har en e-mail tjeneste, som enhver kan tilmelde sig på barbar@lal.dk. Endvidere kan der søges oplysninger på hjemmesiderne: www.lal.dk og www.landsbynettet.dk

Landsforeningen af Landsbysamfund tog i 1999 initiativ til at afholde det landsdækkende arrangement "Landdistrikternes Uge" i efterårsferien og har siden været samlingspunkt og koordinator for, at der i denne uge er "åbne landsbyer" og på det seneste også "åbne kommuner". Foreningen har i 2002 gennemført undersøgelsen "Lokalråd/Landsbyråd – Fælles forarbejde sparer bøvl bagefter". Årsmøde og generalforsamling finder sted inden for de første 14 dage i november.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til

Landsforeningen af Landsbysamfund
Jytte Aa. Møller
Næsbyvej 47
Næsby
4171 Glumsø
Tlf.: 57 64 62 11 / 40104182
E-mail: jaamvind@ringsted.mail.telia.com

Landsforeningen "Landsbyerne i Danmark"

Landsforeningen er en folkelig forening, som støtter det arbejde, der gennem samarbejde mellem landsbysamfundenes beboere, politikere og myndigheder gøres for at bevare og videreudvikle landsbysamfundene og deres fysiske, kulturelle og demokratiske muligheder og værdier.

Landsforeningen arbejder bl.a. på at styrke indsatsen omkring: Etablering af lokalråd, bevarelse af dagligvarebutikker i landsbyerne, bevarelsen/udnyttelsen af tomme landbrugsbygninger, by- og landzone-lovgivningen og "landsbyfornyelse". Formand er Carsten Abild.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til:

Landsforeningen "Landsbyerne i Danmark"
Carsten Abild
Strandvejen 50
5450 Otterup
Tlf.: 64 82 32 06/40 18 32 02
E-mail: abild@fyens-amt.dk